

Do księgi męczenników naszych, przybył przed
kilkoma tygodniami dzielny bohater

WŁADYSŁAW PSARSKI

z Ostrowa, z Poznańskiego.

Szesnastoletni chłopczyzna poleciał do walki z gołymi rękami z Piotrkowa, gdzie jako uczeń 7mej klasy do tamtejszego Gimnazjum uczęszczał. Zraz w pierwszej nocy powstania; było to podczas nieszczęśliwego ataku Gregowicza na Radomsk. Od tej chwili nieopuszczał obozu znośił z wytrwałością nad wiek swój wszystkie trudy partyzanta, aż do 19 Marca, w którym Langiewicz przeszedł do Galicyi. Nie spoczął jednak młodziutki wojownik, bo 5 Kwietnia już szedł na bagnety pod Szklarami, a szaloną odwagę jego powstrzymać musiano. Po rozpuszczeniu oddziału był przez c. k. patrole austriackie aresztowany wraz z dwoma swoimi przyjaciółmi, z którymi po 3ch miesięcznym więzieniu w Krakowie uszedł, i 14 Sierpnia bił się pod Czernichowem w oddziale Tetery. Tu wzięty do niewoli został uprowadzony do Proszowic, zkąd przebrany za kobietę uciekł, bo nie mógł i nie chciał siedzieć bezczynnie, gdy się inni bili. Wyszedł więc z oddziałem Czachowskiego; ale niestety nie wrócił więcej. — Ranny w boju, zginął w Jurkowicach straszną śmiercią w płomieniach d. 21 Października 1863 r. Nam, którzyśmy patrzyli na jego życie, nie wiemy czy płakać po nim, czy chlubić się nam więcej przystoi. — Wielka przyszłość narodu, gdzie niewiasty i dzieci uczą jak walczyć i umierać.

Dwaj przyjaciele jego i towarzysze broni Bolesław Ostrowski i Władysław Żuchowski, były oficer wojsk rosyjskich, a potem Major wojsk narodowych wcześniej go opuścili; gdyż jeden zginął pod Szklarami, drugi zaś pod Radnikami.

Zwycięztwo Narodu niech im da pokój w mogiłach.

Franciszek Bandrowski.
oficer wojsk narodowych.

Władysław Pański

WŁADYSŁAW PAŃSKI

z Krakowa, a nie z Warszawy

Władysław Pański, urodzony 1870 r. w Krakowie, był jednym z najwybitniejszych polskich historyków i publicystów. Jego dzieła, w tym "Historia państwa polskiego" i "Historia literatury polskiej", przetrwały mimo trudnych warunków historycznych. Pański był także zaangażowany w działalność społeczno-polityczną, a jego poglądy na temat państwa i kultury miały wielki wpływ na myślenie pokoleń. Jego spuścizna jest nadal przedmiotem badań i dyskusji historyków i badaczy literatury.